

חוברת תרגול

🤝🤝 שייכות וזהות – החברה הישראלית שלנו

מסלול: 🔵 תיכון · עולים חדשים

יצרה: רוית ראש בן ישי

שם: _____ כיתה: _____

🧭 איך עובדים עם החוברת?

- 📖 קוראים את דף התזכורת.
- 🌱 שלב א' – מזהים ומתאימים · 🌿 שלב ב' – מבינים ובוחרים · 🌳 שלב ג' – מיישמים וכותבים.
- 🔁 חוזרה מסכמת ו־✅ בדיקה עצמית בסוף.
- 🎮 רוצים עוד? המשחקים באתר: noar-shayachut-zehut.sites.tab.bot

📖 מילון המילים החשובות

	מילה	פירוש	כתבו את המילה	בשפה שלי
🤝	**שייכות**	להרגיש שיש לי מקום ושאני חלק מהקבוצה		
🪞	**זהות**	מי אני – משפחה, שפה, מקום, מה שאני אוהב/ת		
🏘️	**קהילה**	קבוצה של אנשים שקשורים זה לזה		
🕯️	**מסורת**	מנהג שעובר מההורים לילדים		
🏠	**שכנים**	אנשים שגרים לידנו		
🏷️	**סטריאוטיפ**	לחשוב ש"כולם בקבוצה אותו דבר" – וזה לא נכון		
🫶	**ערבות הדדית**	כל אחד דואג גם לאחר		
💭	**זיכרון**	משהו שקרה ואני זוכר/ת		
🎉	**חג**	יום מיוחד של חגיגה		
✈️	**עלייה**	לבוא לגור בישראל		
🔍	**סקרנות**	לרצות לדעת עוד, לשאול		
🙏	**כבוד**	להתייחס יפה לאחר		

📖 תזכורת – מה למדנו?

🃏 "מאיפה את/ה בארץ?" – קלפי היכרות

- יושבים במעגל או בקבוצות של 4–5. מערבבים את החפיסה (מודפסת או במשחק הדיגיטלי).
- בתורכם – שולפים קלף ועונים עליו מהחוויה שלכם . אפשר תמיד לומר "פס" ולבחור קלף אחר.
- כל מי שמקשיבים שואלים שאלת המשך סקרנית אחת ("איך זה מרגיש?", "מי לימד אותך?").

📖 מילון "השבטים" – מושגים ומשימות חקר על השכנים

- התשובה לשאלה "מי אני?" – מורכבת מהרבה חלקים: משפחה, שפה, מקום, אמונה, תחביבים.
- אפשר להיות בו־זמנית בת לשכונה, שחקנית כדורסל ונכדה של עולים.
- לכל אדם כמה זהויות שלא סותרות זו את זו.

🏡 מה הופך מקום לבית? – דילמות של שייכות

- סדרו את 10 ה"לבנים" לפי מה שהכי חשוב לכם כדי להרגיש בבית. השתמשו בחצים ⬆️⬇️. אין סדר נכון – יש סדר שלכם. שום דבר לא נשמר ולא נשלח.
- 2 דקות – כל אחד חושב לבד וכותב.
- 2 דקות – משתפים בזוג.

📅 לוח השנה של כולנו – חגים ומועדים בכל הקהילות

- בחרו מועד מהלוח שאתם מכירים פחות.
- מצאו: מה חוגגים? איך? איזה מאכל, שיר או ברכה קשורים אליו?
- הכינו "כרטיס ידעתם?" משלכם – ותלו אותו בכיתה בשבוע של המועד.

🗺️ מפת הזיכרונות שלי

- בחרו סוג זיכרון: 💛 אישי · 💙 משפחתי · ❤️ לאומי/משותף.
- כתבו במשפט קצר מה הזיכרון.
- הקישו על המפה במקום המתאים – נעץ יופיע.

🕵️ תיק חקירה: ערבות הדדית

- למה, לדעתכם, רוב הנותנים בסיפורים לא חתמו בשמם?
- מה ההבדל בין עזרה ש"רואים" לעזרה שקטה? למה שתיהן חשובות?
- איזו "נתינה שקטה" אתם יכולים לעשות השבוע בכיתה או בבית?

🌱 שלב א' – מזהים ומתאימים

תרגיל 1: 🧩 סקרנות או תווית? – משחק מיון

✏️ מיינו את המילים ממאגר המילים לטבלה.

מאגר מילים: מה את/ה מרגיש/ה כששואלים אותך "מאיפה את/ה באמת?" · האם יש משהו שהיית רוצה שאנשים יידעו על הקהילה שלך? · איך המשפחה שלך מעבירה מסורות לדור הבא? · אילו חלקים בזהות שלך הכי חשובים לך? · איך זה לגדול בין שתי שפות?

🌱 סקרנות מכבדת	🏷️ תווית או סטריאוטיפ

🌿 שלב ב' – מבינים ובוחרים

תרגיל 2: 📅 חידון החגים והמועדים

✏️ הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מאז איזו שנה הסיגד הוא חג רשמי של מדינת ישראל?

א. 2008 ב. 1984 ג. 1948 ד. 2020

2. מדוע חג המולד של הכנסיות האורתודוקסיות חל ב־7 בינואר?

א. הן מחשבות לפי הלוח היוליאני ב. הן חוגגות לזכר אירוע אחר ג. בגלל הבדלי שעון

ד. כי כך נקבע בחוק הישראלי

3. למה הרמדאן "זז" אחורה בכ־11 יום בכל שנה לועזית?

א. השנה הירחית קצרה מהשמשית ב. כדי שייפול תמיד בחורף ג. יש שנים מעוברות בלוח המוסלמי

ד. בגלל שינוי שעון

4. מה המשותף לפורים ולעיד אל־אדחא?

א. מצוות נתינה למי שזקוק ב. צום ג. מדורות ד. ישיבה בסוכה

5. מה פירוש הברכה "תרבחו ותסעדו" במימונה?

א. שנה טובה ב. חג שמח ג. שתרוויחו ותצליחו ד. לחיים

תרגיל 3: מסבירים במילים שלנו

✏️ לכל שאלה כתובה התשובה הנכונה. הסבירו במשפט אחד או שניים למה היא נכונה.

1. מאז איזו שנה הסיגד הוא חג רשמי של מדינת ישראל? ← התשובה: 2008. למה?

_____

_____

2. מדוע חג המולד של הכנסיות האורתודוקסיות חל ב־7 בינואר? ← התשובה: הן מחשבות לפי הלוח היוליאני. למה?

_____

_____

3. למה הרמדאן "זז" אחורה בכ־11 יום בכל שנה לועזית? ← התשובה: השנה הירחית קצרה מהשמשית. למה?

_____

_____

4. מה המשותף לפורים ולעיד אל־אדחא? ← התשובה: מצוות נתינה למי שזקוק. למה?

_____

_____

תרגיל 4: 🕵️ חידון הערבות ההדדית

✏️ הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מה ההבדל בין צדקה לחסד, לפי ההבחנה המקובלת?

א. צדקה – בממון; חסד – גם בגוף ובזמן ב. צדקה – רק לחברים ג. אין הבדל ד. חסד – רק לעניים

2. מדוע עזרה בעילום שם נחשבת לרמה גבוהה של נתינה?

א. היא שומרת על כבודו של המקבל ב. כי אין לה ערך ג. כי היא קלה יותר ד. כי אין צורך בה

3. מהו "הון חברתי" בקהילה?

א. כסף שנמצא בבנק ב. רשת של קשרים ואמון בין אנשים ג. מבנים ציבוריים ד. מספר התושבים

4. מה הסכנה ב"אפקט הצופה מהצד"?

א. כשרבים רואים – כל אחד מחכה שאחר יפעל ב. שכולם עוזרים יותר מדי ג. שאין עדים

ד. שאנשים צועקים

5. מה הכלל המנחה כשרוצים לעזור למישהו שעבר משבר?

א. לשאול מה הוא צריך ולכבד את רצונו ב. להחליט בשבילו ג. לפרסם ברשת

ד. להשוות למקרים אחרים

תרגיל 5: מסבירים במילים שלנו

✏️ לכל שאלה כתובה התשובה הנכונה. הסבירו במשפט אחד או שניים למה היא נכונה.

1. מה ההבדל בין צדקה לחסד, לפי ההבחנה המקובלת? ← התשובה: צדקה – בממון; חסד – גם בגוף ובזמן. למה?

_____

_____

2. מדוע עזרה בעילום שם נחשבת לרמה גבוהה של נתינה? ← התשובה: היא שומרת על כבודו של המקבל. למה?

_____

_____

3. מהו "הון חברתי" בקהילה? ← התשובה: רשת של קשרים ואמון בין אנשים. למה?

_____

_____

4. מה הסכנה ב"אפקט הצופה מהצד"? ← התשובה: כשרבים רואים – כל אחד מחכה שאחר יפעל. למה?

_____

_____

🌳 שלב ג׳ – מיישמים וכותבים

תרגיל 6: ✍️ אתגרי כתיבה

✏️ בחרו לפחות שניים וכתבו תשובה מלאה.

1. כתבו שאלה "חצי־תווית" ותקנו אותה לשאלה סקרנית ומכבדת.

2. בחרו שני מועדים מקהילות שונות ומצאו מה משותף להם (ערך, מנהג, מאכל).

3. כתבו תיק חקירה בדוי קצר על נתינה שקטה: סיפור, שלושה רמזים ושאלה.

🔁 חזרה מסכמת

שאלות מכל הנושאים – בלי להציץ בחוברת!

1. למה הרמדאן "זז" אחורה בכ־11 יום בכל שנה לועזית?

א. כדי שייפול תמיד בחורף ב. השנה הירחית קצרה מהשמשית ג. בגלל שינוי שעון

ד. יש שנים מעוברות בלוח המוסלמי

2. מה הכלל המנחה כשרוצים לעזור למישהו שעבר משבר?

א. לפרסם ברשת ב. להשוות למקרים אחרים ג. לשאול מה הוא צריך ולכבד את רצונו

ד. להחליט בשבילו

3. מה הסכנה ב"אפקט הצופה מהצד"?

א. שאנשים צועקים ב. שכולם עוזרים יותר מדי ג. כשרבים רואים – כל אחד מחכה שאחר יפעל

ד. שאין עדים

4. מהו "הון חברתי" בקהילה?

א. רשת של קשרים ואמון בין אנשים ב. מבנים ציבוריים ג. כסף שנמצא בבנק ד. מספר התושבים

5. מדוע חג המולד של הכנסיות האורתודוקסיות חל ב־7 בינואר?

א. כי כך נקבע בחוק הישראלי ב. הן חוגגות לזכר אירוע אחר ג. הן מחשבות לפי הלוח היוליאני

ד. בגלל הבדלי שעון

6. מה פירוש הברכה "תרבחו ותסעדו" במימונה?

א. חג שמח ב. שתרוויחו ותצליחו ג. לחיים ד. שנה טובה

7. מה המשותף לפורים ולעיד אל־אדחא?

א. מדורות ב. מצוות נתינה למי שזקוק ג. צום ד. ישיבה בסוכה

8. מאז איזו שנה הסיגד הוא חג רשמי של מדינת ישראל?

א. 1948 ב. 1984 ג. 2020 ד. 2008

✅ בדיקה עצמית

סמנו ✔ בעמודה המתאימה:

נושא	😀 אני יודע/ת	🙂 כמעט	🤔 צריך עוד תרגול
🃏 "מאיפה את/ה בארץ?" – קלפי היכרות			
📖 מילון "השבטים" – מושגים ומשימות חקר על השכנים			
🏡 מה הופך מקום לבית? – דילמות של שייכות			
📅 לוח השנה של כולנו – חגים ומועדים בכל הקהילות			
🗺️ מפת הזיכרונות שלי			
🕵️ תיק חקירה: ערבות הדדית			

💭 מה למדתי? מה עדיין קשה לי?

🔑 מפתח תשובות למורה – תיכון · עולים חדשים

🌱 שלב א' – מזהים ומתאימים

תרגיל 1: 🧩 סקרנות או תווית? – משחק מיון

🌱 סקרנות מכבדת	🏷️ תווית או סטריאוטיפ
מה את/ה מרגיש/ה כששואלים אותך "מאיפה את/ה באמת?"	
האם יש משהו שהיית רוצה שאנשים יידעו על הקהילה שלך?	
איך המשפחה שלך מעבירה מסורות לדור הבא?	
אילו חלקים בזהות שלך הכי חשובים לך?	
איך זה לגדול בין שתי שפות?	

🌿 שלב ב' – מבינים ובוחרים

תרגיל 2: 📅 חידון החגים והמועדים

1. מאז איזו שנה הסיגד הוא חג רשמי של מדינת ישראל?
✔ א. 2008

2. מדוע חג המולד של הכנסיות האורתודוקסיות חל ב־7 בינואר?
✔ א. הן מחשבות לפי הלוח היוליאני

3. למה הרמדאן "זז" אחורה בכ־11 יום בכל שנה לועזית?
✔ א. השנה הירחית קצרה מהשמשית

4. מה המשותף לפורים ולעיד אל־אדחא?
✔ א. מצוות נתינה למי שזקוק

5. מה פירוש הברכה "תרבחו ותסעדו" במימונה?
✔ ג. שתרוויחו ותצליחו

תרגיל 3: מסבירים במילים שלנו

1. מאז איזו שנה הסיגד הוא חג רשמי של מדינת ישראל? ← התשובה: 2008. למה?
💡 בשנת 2008 עוגן הסיגד בחוק.

2. מדוע חג המולד של הכנסיות האורתודוקסיות חל ב־7 בינואר? ← התשובה: הן מחשבות לפי הלוח היוליאני. למה?
💡 הלוח היוליאני "מפגר" אחרי הגרגוריאני ב־13 יום.

3. למה הרמדאן "זז" אחורה בכ־11 יום בכל שנה לועזית? ← התשובה: השנה הירחית קצרה מהשמשית. למה?
💡 בלוח המוסלמי אין חודש עיבור, ולכן הוא זז.

4. מה המשותף לפורים ולעיד אל־אדחא? ← התשובה: מצוות נתינה למי שזקוק. למה?
💡 בשני החגים יש מנהגי נתינה וערבות הדדית.

תרגיל 4: 🕵️ חידון הערבות ההדדית

1. מה ההבדל בין צדקה לחסד, לפי ההבחנה המקובלת?
✔ א. צדקה – בממון; חסד – גם בגוף ובזמן

2. מדוע עזרה בעילום שם נחשבת לרמה גבוהה של נתינה?
✔ א. היא שומרת על כבודו של המקבל

3. מהו "הון חברתי" בקהילה?
✔ ב. רשת של קשרים ואמון בין אנשים

4. מה הסכנה ב"אפקט הצופה מהצד"?
✔ א. כשרבים רואים – כל אחד מחכה שאחר יפעל

5. מה הכלל המנחה כשרוצים לעזור למישהו שעבר משבר?
✔ א. לשאול מה הוא צריך ולכבד את רצונו

תרגיל 5: מסבירים במילים שלנו

1. מה ההבדל בין צדקה לחסד, לפי ההבחנה המקובלת? ← התשובה: צדקה – בממון; חסד – גם בגוף ובזמן. למה?
💡 גמילות חסדים כוללת גם עזרה אישית.

2. מדוע עזרה בעילום שם נחשבת לרמה גבוהה של נתינה? ← התשובה: היא שומרת על כבודו של המקבל. למה?
💡 המקבל לא מרגיש מבוכה או חוב.

3. מהו "הון חברתי" בקהילה? ← התשובה: רשת של קשרים ואמון בין אנשים. למה?
💡 הון חברתי עוזר להתמודד במשבר.

4. מה הסכנה ב"אפקט הצופה מהצד"? ← התשובה: כשרבים רואים – כל אחד מחכה שאחר יפעל. למה?
💡 כדאי לפנות לאדם ספציפי: "את/ה – תתקשר/י".

🌳 שלב ג' – מיישמים וכותבים

תרגיל 6: ✍️ אתגרי כתיבה

1. כתבו שאלה "חצי־תווית" ותקנו אותה לשאלה סקרנית ומכבדת.
💡 תשובה אישית – בודקים נימוק ודוגמה.

2. בחרו שני מועדים מקהילות שונות ומצאו מה משותף להם (ערך, מנהג, מאכל).
💡 תשובה אישית – בודקים נימוק ודוגמה.

3. כתבו תיק חקירה בדוי קצר על נתינה שקטה: סיפור, שלושה רמזים ושאלה.
💡 תשובה אישית – בודקים נימוק ודוגמה.

🔁 חזרה מסכמת

1. למה הרמדאן "זז" אחורה בכ־11 יום בכל שנה לועזית?
✔ ב. השנה הירחית קצרה מהשמשית

2. מה הכלל המנחה כשרוצים לעזור למישהו שעבר משבר?
✔ ג. לשאול מה הוא צריך ולכבד את רצונו

3. מה הסכנה ב"אפקט הצופה מהצד"?
✔ ג. כשרבים רואים – כל אחד מחכה שאחר יפעל

4. מהו "הון חברתי" בקהילה?
✔ א. רשת של קשרים ואמון בין אנשים

5. מדוע חג המולד של הכנסיות האורתודוקסיות חל ב־7 בינואר?
✔ ג. הן מחשבות לפי הלוח היוליאני

6. מה פירוש הברכה "תרבחו ותסעדו" במימונה?
✔ ב. שתרוויחו ותצליחו

7. מה המשותף לפורים ולעיד אל־אדחא?

✔ ב. מצוות נתינה למי שזקוק

8. מאז איזו שנה הסיגד הוא חג רשמי של מדינת ישראל?

✔ ד. 2008